

6. Kodeks pracy 2019 – Tekst jednolity (sierpień 2019). *gratka blog*. URL : <https://gratka.pl/blog/praca/kodeks-pracy-2019-tekst-jednolity-sierpien-2019/67021/>.

7. Спіцина Г. О. Особливості правового регулювання трудових відносин у Республіці Польща. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 30. Т. 1. С. 186–189.

8. Андрушко А. В. Деякі особливості регулювання трудових відносин за законодавством України та Польщі: порівняльно-правовий аспект. *Університетські наукові записки*. 2008. № 3. С. 192–193.

9. The Labour Code (Act No. 262/2006). *ILO*. URL : https://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=&p_isn=74435&p_classification=01.02.

Тетяна ПАВЛОВА

професор кафедри філософії
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара?
доктор філософських наук, професор

Роман ПАВЛОВ

доцент кафедри економіки,
підприємництва та управління
підприємствами
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара?
кандидат економічних наук, доцент

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС ЯК ФАКТОР ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

У сучасній філософії намагаються віднайти нові шляхи і напрями розвитку суспільства, способи інтерпретації соціального буття, що постійно змінюється. І хоча сьогодні є трендовою тенденція критики капіталізму, все ж таки можна констатувати, що людина сьогодні залишається суб'єктом відносин власності, а також прагне до свободи, індивідуалізму.

Можна погодитися з тією точкою зору, що лише індивіди є реальними, тоді як групи, структури, інститути являють собою конструкти, що відображають колективну поведінку індивідів. Усі соціальні феномени врешті-решт повинні бути проаналізовані з точки зору мотивацій індивідуальних акторів. Усі загальні судження про взаємовідносини індивідів можуть бути зведеними без втрати значення до якостей, настанов і дій самих індивідів [2, с. 372]. Дійсно, звернення до когнітивних процесів окремої особистості дозволяє пізнати і загальні соціальні тенденції. Але коли ми говоримо про соціально активну особистість, то маємо на увазі, що її когнітивні процеси відбуваються завжди у зв'язку із соціальними факторами.

З огляду на свою соціальну природу людина з необхідністю виступає в суспільстві як активна дієва особистість.

Соціальний інтерес виступає тим основним мотивом людської діяльності, що дозволяє людині інтегруватися в суспільство. Важливо, що соціальний інтерес завжди передбачає взаємодію, спілкування, а значить, і вихід за межі власного «Я». Проблемою соціального інтересу займався А. Адлер і розумів його у контексті подолання відчуття неповноцінності, що є властивим людині. Намагаючись позбавитися цього комплексу, людина інтегрується в суспільство, щоб досягнути успіху, як власного, так і спільного. У цьому випадку соціальний інтерес виступає як підсвідомий мотив діяльності. Взагалі підсвідоме та ірраціональне у людській поведінці часто виступають предметом психоаналізу.

Позитивіст О. Конт при розгляді поведінки особистості у суспільстві і, відповідно, соціального інтересу як мотиву такої поведінки висував соціальні фактори як визначальні, таким чином, науково дослідженим повинно бути лише те у поведінці, що має масовий характер. На думку О. Конта, лише такі явища дозволяють виявити закономірності у поведінці.

У неолібералізмі визнається пріоритет індивідуального соціального інтересу перед суспільним, але й окреслюються певні парадокси щодо цього. Є парадокс соціального інтересу: з одного боку, важко визначити його універсальність і взагалі можливість досягнення загального соціального інтересу, з іншого боку, індивідуальний інтерес неможливо реалізувати за межами загального. К. Арроу у своїй «теоремі неможливості» показав швидше неможливість, аніж можливість гармонії раціонального інтересу соціального й індивідуального. Постає питання про можливість чи необхідність визначати загальні правила суспільного інтересу загалом. Справа в тому, що встановлення певних правил, раціоналізація мотивації і самої соціальної активності особистості позбавляє людину елемента творчості, робить її несвободною. Задається певний соціальний шаблон, стандарт, під який людині начебто вкрай необхідно підпадати, прагнути до нього. Таким чином, свобода і розвиток перестають бути самоціллю. Інша справа, коли раціональність усвідомлюється як метод вирішення соціальних конфліктів, звісно, з урахуванням того, що сама раціональність може бути різною в традиційних і сучасних суспільствах.

Дуже складно визначити, що є раціональність сьогодні, особливо це стосується соціальної раціональності. Приклад відомої «дилеми ув'язнених», про яку говорять А. Такер, М. Флуд, М. Дрешер у контексті «теорії ігор», демонструє, що соціальна раціональність як загальна не є простою сумою раціональностей окремих індивідів, що складають цю спільноту [2, с. 367]. Це якась інша раціональність. Можливо, для цієї суспільної раціональності є характерним не лише загальний культурний контекст, історія, традиції, а й цінності, емоції, відчуття, те, що часто пов'язують із ірраціональним. Сучасний дискурс раціональності може розглядатися як дискурс поєднання

раціонального та ірраціонального, вмотивований загальним та індивідуальним соціальним інтересом. Оскільки раціональність у класичному її розумінні не є єдиним визначним фактором людської поведінки, то її поняття необхідно змінити, розширити сьогодні, з урахуванням зміни самої парадигми. Сьогодні вже не можна розглядати раціональну поведінку як таку, що досягла своєї мети, а ірраціональну як таку, що її не досягла. Оскільки творчість, неординарність, креативність є характеристиками не лише результату наукового дослідження, а і його процесу.

Список використаних джерел

1. Barry B. Hardin R. Rational man and irrational society?: An introduction and sourcebook. Beverly Hills : Sage Publications, 1982. 413 p.
2. Sil R. The Foundations of Eclecticism : The Epistemological Status of Agency, Culture, and Structure in Social Theory. *Journal of Theoretical Politics*. 2000. Vol. 12. Issue 3. P. 353–387. URL : <https://doi.org/10.1177/0951692800012003005>.

Вадим ПАЛАГУТА

професор кафедри
філософії і педагогіки
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»,
доктор філософських наук, професор

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Глобальні проблеми сучасного світу, його гострі політичні та фінансово- економічні протиріччя, агресивна політика північного сусіда призвели до жахливої війни і торкнулися незалежності, цілісності та взагалі існування Української держави. Відомо, що під час війни відбуваються істотні трансформації ідентичності людей як на громадському, так і колективному та індивідуальному рівнях їхнього буття.

При всій складності та багатоплановості цієї проблеми зараз є сенс зосередити увагу саме на найбільш актуальних її аспектах, що можуть мати вагомий наслідок у подальшому для життя українських громадян та українського суспільства в цілому. Це потребує прояснення генезису феномена ідентичності за останні роки, що допоможе прояснити зсуви всіх рівнів існування цього феномена, а отже, краще зрозуміти всі посттравматичні наслідки для громадян і українського суспільства у майбутньому.

Тому актуальним стає питання, у який спосіб у сучасних умовах співвідносяться між собою індивідуальна і колективна ідентичність? На наш